

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNIT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT**

Jana Neupauerová

POZNAJ, CHRÁŇ A RECYKLUJ - 3

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Jana Neupauerová

Kontakt na autora UZ: Školská 8, Spišské Bystré,
zsspbystremail.com

Názov: Poznaj, chráň a recykluj

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Daniela Vyšňová

ISBN 978-80-565-0690-5

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

- a) Chránené rastliny
- b) Chránené živočíchy
- c) Chránené územia

1. CHRÁNENÉ RASTLINY

Vyber zo zátvorky správne slová tak, aby bola definícia pravdivá!

Ohrozené, zriedkavé, vzácne alebo inak významné druhy rastlín môže _____ (hocikto, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Slovenský zväz ochrancov prírody) ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom za chránené druhy. Chránené rastliny je _____ (povolené, zakázané) poškodzovať, _____ (ničiť, sadiť), trhať, predávať, vykopávať, _____ (fotiť, zbierať), vyrezávať, premiestňovať i poškodzovať a ničiť ich biotopy.

Vyberte z týchto druhov rastlín tie, ktoré patria k zákonom chráneným rastlinám!

PRVOSIENKA HOLÁ

SKOROCEL KOPIJOVITÝ

BLEDUĽA JARNÁ

LEKNO BIELE

PODBEĽ LIEČIVÝ

PONIKLEC SLOVENSKÝ

PLESNIVEC ALPÍNSKY

BAZA ČIERNA

ASTRA ALPÍNSKA

TIS OBYČAJNÝ

DIABLIK MOČIARNY

MATERINA DÚŠKA

HLAVÁČIK JARNÝ

ŽIHLAVA DVOJDOMÁ

ŠAFRÁN BIELOKVETÝ

PÚPAVA LEKÁRSKA

JEDĽA BIELA

MAK VLČÍ

Vysvetli prečo vznikol zoznam zákonom chránených rastlín a ako za to môže človek!

Pomenuj tieto zákonom chránené rastliny!

1. _____

7. _____

2. _____

8. _____

3. _____

9. _____

4. _____

10. _____

5. _____

11. _____

6. _____

12. _____

Prirad' k obrázku správny názov chránenej rastliny!

ŠAFRÁN BIELOKVETÝ

TRÁVNIČKA OBYČAJNÁ

KOSATEC NÍZKY

ASTRA ALPÍNSKA

SNEŽIENKA JARNÁ

HLAVÁČIK JARNÝ

PLESNIVEC ALPÍNSKY

DIABLIK MOČIARNY

PONIKLEC SLOVENSKÝ

LEKNO BIELE

PRVOSIENKA HOLÁ

JEDĽA BIELA

BODLIAK OVISNUTÝ

BLEDUĽA JARNÁ

V týchto slovách sa poplietli hlásky. Ak ich správne poukladáš nájdeš v nich názvy zákonom chránených rastlín.

ÁNAFŠR OKBLIEETVÝ

EĽDJA LIBEA

PLECIONK OVENSKÝSL

EKNLO IBLEE

ECSINVPLE AÍPKYLNS

VHLČIAÁK ARNÝJ

ADIBIKL ARČINMOY

TRASA SKLÍPNAA

EABELDU RNJAÁ

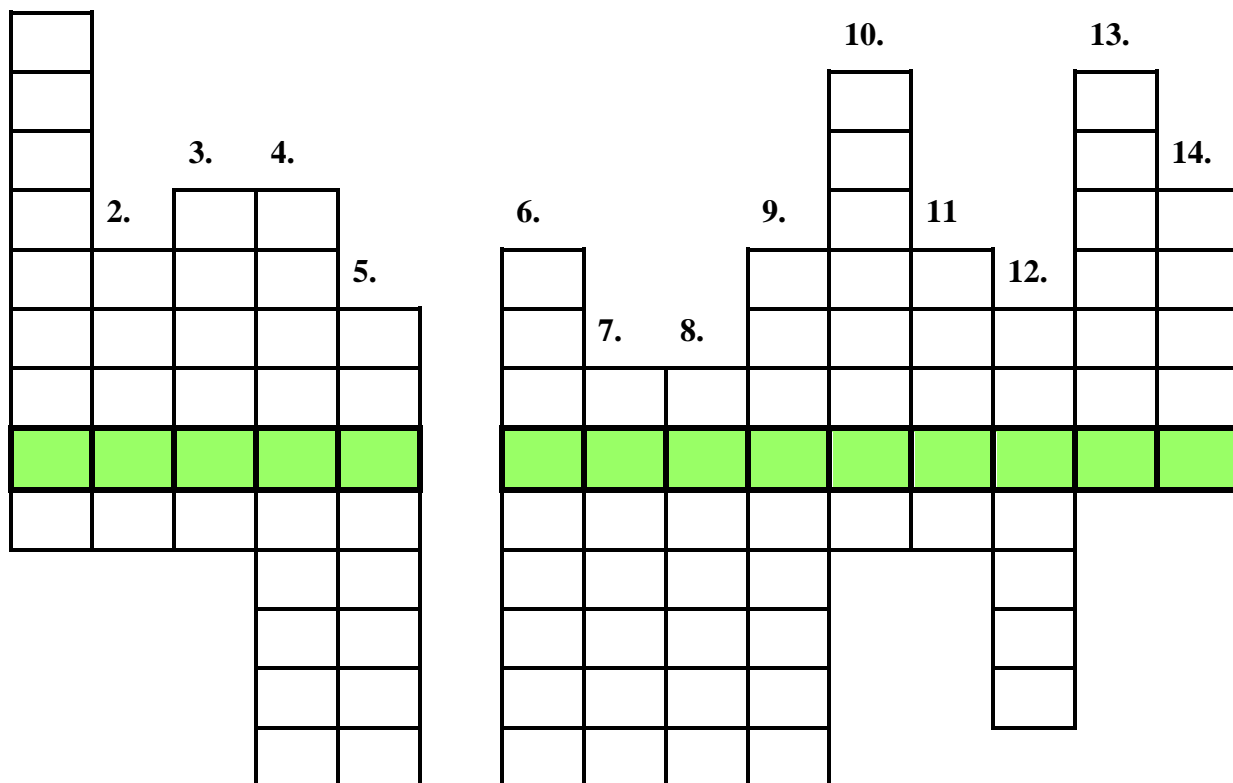
SŽNEINEAK RJNAÁ

TARVNIČÁK ONÁČBYAJ

BIAODKL OSNVITÝU

Tajnička:

1.

2.

4.

5.

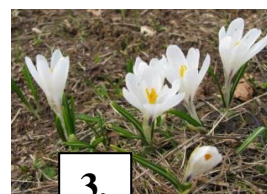
6.

1.

7.

3.

8.

10.

14.

12.

9.

13.

11.

2. CHRÁNENÉ ŽIVOČÍCHY

Vyber zo zátvorky správne slová tak, aby bola definícia pravdivá!

Úlohou nás všetkých je _____ (nezasahovať, prispievať) k ochrane chránených druhov živočíchov. K ochrane prispievajú aj _____ (zákony, záznamy), ktoré musíme dodržiavať.

Z týchto možností sú 3 nesprávne, preškrtni ich!

Chráneného živočicha je podľa zákona napr. zakázané:

- a) chytať, zraňovať alebo usmrtiť v jeho prirodzenom prostredí
- b) fotografovať
- c) rušiť v jeho prirodzenom vývine, vyrušovať v dobe rozmnožovania, výchovy mláďat, zimného spánku, migrácie
- d) ničiť a poškodzovať jeho prirodzené prostredie, najmä obydlie, hniezdo, miesto získavania potravy, odpočinku
- e) v prípade nájdenia chorého zvierat'a pomôcť a zavolať zverolekára
- f) ničiť, zbierať, držať prázdne vajcia z voľnej prírody
- g) chovať v ľudskej opatere
- h) ohlásiť chytenie takéhoto zvierat'a pytlíkmi
- i) predávať, kupovať alebo vymieňať
- j) premiestňovať, prepravovať, vyvážať

Spoj čiarou druh ohrozenia a jeho vysvetlenie!

Ohrozené druhy zvierat (i rastlín) sú zapísané v tzv. **Červenej knihe** ohrozených druhov a ich počet stále stúpa. Definované sú 3 stupne ohrozenia.

Kriticky ohrozené druhy

- nie sú v bezprostrednom ohrození, je ich síce málo (počtovo), ale na svoj výskyt je ich dostatočne

Zriedkavé druhy živočíchov

- živočíchy daného druhu sa síce vyskytujú v hojnom počte, ale ich populácia klesá

Ohrozené druhy

- bez ľudskej pomoci vyhynú

Primenuj tieto zákonom chránené zvierata:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

7. _____

7. _____

8. _____

8. _____

9. _____

9. _____

10. _____

10. _____

11. _____

11. _____

12. _____

12. _____

Prirad' k obrázku správny názov chráneného živočícha!

DROP VEĽKÝ

SYSEĽ OBYČAJNÝ

FUZÁČ VEĽKÝ

JASOŇ ČERVENOOKÝ

VYDRA RIEČNA

ROSNIČKA ZELENÁ

KORYTNAČKA MOČIARNA

RYS OSTROVID

ZUBOR LESNÝ

SVIŠŤ VRCHOVSKÝ

OROL SKALNÝ

MEDVEĎ HNEDÝ

KAMZÍK TATRANSKÝ

SALAMANDRA ŠKVRNITÁ

Prirad' zákonom chráneným vtákom ich mená!

Bocian biely

Orol skalný

Beloritka obyčajná

Lastovička obyčajná

Sova lesná

Sýkorka veľká

Drozd čierny

Sokol myšiar

Uhádni ku ktorému zákonom chránenému zvierat'u patrí text!

1 VLK DRAVÝ

Gravidita trvá 32-36 dní a samičke sa v dobre vystlanom brlôžku uliahne raz, prípadne dva razy do roka 4-6, výnimočne 10 mláďat, ktorým sa po 2 týždňoch otvárajú oči. Biele pichliačiky im narastajú už v prvých hodinách a celkom dorastú za 8 týždňov. Zanecháva malé šľapaje s úzkymi pazúrikmi na dlhých prstoch.

2 ČMEĽ ZEMNÝ

Na našom území bol začiatkom 20.storočia intenzívnym lovom takmer vyhubený. Od roku 1975 -u nás po prvý krát v histórii poskytnutá ochrana. Vďaka tomu sa znova enormne rozšíril. Predné nohy majú väčšiu veľkosť ako zadné, pričom na predných je piaty prst uložený cca 5 cm nad labkou. Naježená srst' a špeciálna cirkulácia ho chráni pred zamrznutím.

3 JEŽ BLEDÝ

Toto teplomilné zviera je krásne až exoticky sfarbené. Ako jedna z mála dokáže šplhať po stromoch. Je aktívna cez deň, v letných mesiacoch dopoludnia a večer. V suchých obdobiach sa jej aktivita znižuje. Najpresnejším určovacím znakom (hlavne pri mláďatách) sú dva nosné štítiky nad sebou a malý záhlavný štítok v tvare trojuholníka.

4 JAŠTERICA ZELENÁ

Samičky, ktoré možno zahliadnuť už na konci mája, majú čierne sfarbenie, ktoré na konci zadočku prechádza do bielej farby. Na hrudi a zadočku sú zreteľné aj žlté chlípky. Tieto tri farby sa striedajú a tvoria pruhy po celom tele samičky. Samček vylieta neskôr (počas júla), odlišuje sa iba počtom tykadlových článkov.

V týchto slovách sa poplietli hlásky. Ak ich správne poukladáš nájdeš v nich názvy
zákonom chránených živočíchov.

ŠAJRETICA ÁNELZE

KAROSNIČ LEZENÁ

IANOBC IELYB

AKČSTOALIV ÁOYBJNČA

KÍAKZM NSÝTTAARK

ANDALAASMR KVRŠITÁN

ĎDVEEM ÝHEDN

ROLO AKSNLÝ

IĽSVŠ CHÝKORVVS

YRTKKONČAA ČIMROAAN

3. CHRÁNENÉ ÚZEMIA

Zákon o ochrane prírody a krajiny upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, utvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie a udržanie ekologickej stability.

Územná ochrana je podľa zákona definovaná ako ochrana prírody a krajiny na území Slovenskej republiky alebo jeho časti. Pre územnú ochranu sa ustanovuje **päť stupňov ochrany. Rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje.** Na území, kde sa prekrývajú viaceré chránené územia s rôznymi stupňami ochrany, vždy platí najvyšší z nich.

1. stupeň ochrany - územie SR nezaradené do vyššieho stupňa ochrany
2. stupeň ochrany - chránená krajinná oblasť (CHKO)
3. stupeň ochrany - národný park (NP)
4. stupeň ochrany - chránený areál (CHA)
5. stupeň ochrany - prírodná rezervácia (PR)
- prírodná pamiatka (PP)
- národná prírodná rezervácia (NPR)
- národná prírodná pamiatka (NPP)

Odpovedaj na otázky!

Čo upravuje zákon o ochrane prírody a krajiny? _____

Čo je takzvaná „Červená kniha“? _____

Čo je stupeň ochrany? _____

Napiš chránené oblasti, národné parky alebo národné prírodné pamiatky či rezervácie nachádzajúce sa v tvojom regióne!

Rovnakou farbou vymaľuj názov ochrany daného objektu a jeho definíciu. Určite ti pomôžu aj skratky názvov. 😊

Chránené vtáčie územie	Chránené územia
Chránený areál	Prírodná rezervácia a národná prírodná rezervácia
Prírodná pamiatka a národná prírodná pamiatka	Národný park
Chránená krajinná oblasť	Chránený krajinný prvok

CHKO – rozsiahlejšie územie, spravidla s výmerou nad 1 000 ha, s rozptýlenými ekosystémami, významnými pre zachovanie biologickej rozmanitosti s charakteristickým vzhľadom krajiny alebo so špecifickými formami historického osídlenia.

NP – rozsiahlejšie územie, spravidla s výmerou nad 1 000 ha, prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou, alebo v prirodzenej krajinskej štruktúre, tvoriace nadregionálne biocentra a najvýznamnejšie prírodné dedičstvo.

CHÚ -možno vyhlásiť lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo územia medzinárodného významu.

CHA – lokalita, spravidla s výmerou do 1 000 ha, na ktorej sú biotopy európskeho alebo národného významu alebo ktorá je biotopom druhu európskeho alebo národného významu a kde priaznivý stav týchto biotopov závisí na obhospodarovaní človekom.

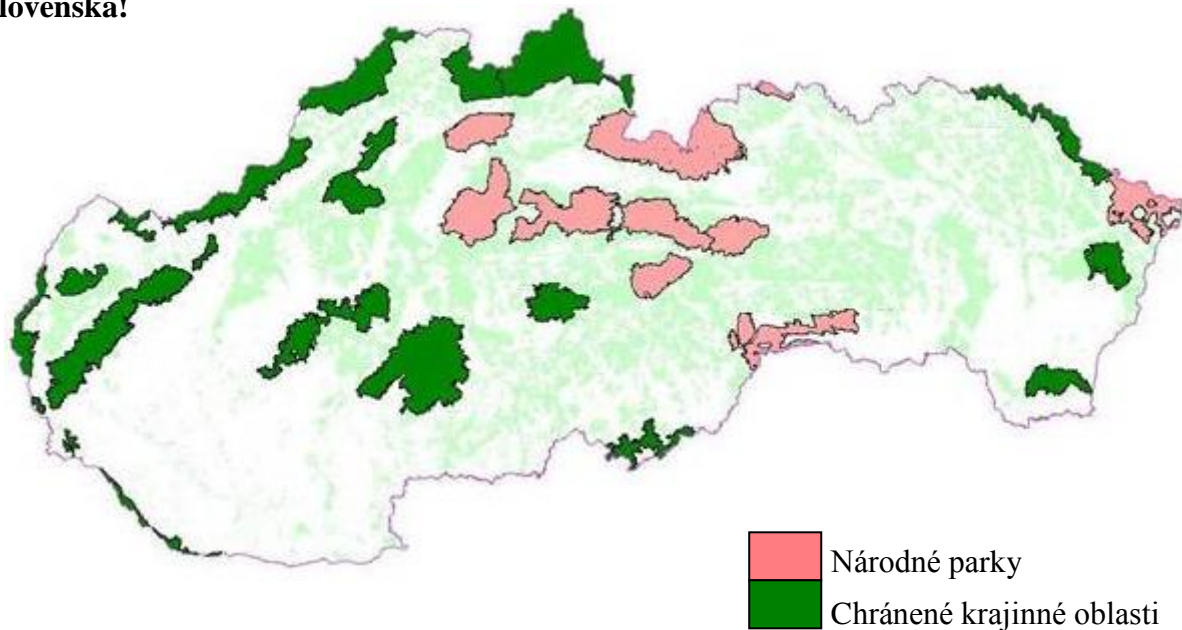
CHKP – významný krajinný prvok, ktorý plní funkciu biocentra, biokoridoru alebo interakčného prvku najmä miestneho alebo regionálneho významu.

CHVÚ – biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov. Účelom vyhlásenia CHVÚ je zabezpečenie prežitia a rozmnožovania týchto druhov.

PR a NPR – lokalita, spravidla s výmerou do 1 000 ha, ktorá predstavuje pôvodné alebo ľudskou činnosťou málo pozmenené biotopy európskeho alebo národného významu alebo biotopy druhov európskeho alebo národného významu.

PP a NPP – bodový, líniový alebo iný maloplošný ekosystém, jeho zložky alebo prvky, spravidla s výmerou do 50 ha, ktoré majú vedecký, kultúrny, ekologický, estetický alebo krajinotvorný význam.

Priradiť číslo chráneného územia k slepej mape! Ak to nevieš pomôž si atlasom a mapou Slovenska!

1 POĽANA

2 ŠTIAVNICKÉ VRCHY

3 MALÉ KARPÁTY

4 HORNÁ ORAVA

5 KYSUCE

6 MURÁNSKA PLANINA

7 VEĽKÁ FATRA

8 SLOVENSKÝ RAJ

9

12 LATORICA

13 VÝCHODNÉ KARPÁTY

14 VYHORLÁT

15 TANAP

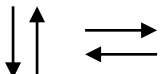
16 PIENAP

17 MALÁ FATRA

18 NAPANT

19 STRÁŽOVSKÉ VRCHY

20

ZÁHORIE**BIELE KARPATY****10** SLOVENSKÝ KRAS**21** PONITRIE**11** POLONINY**22** CEROVÁ VRCHOVINAŠtvorsmerovka:

Vyškrtaj názvy Chránených krajinných oblastí a Národných parkov a dozvieš sa riešenie tajničky.

A	N	I	N	A	L	P	A	K	S	N	Á	R	U	M
Š	T	I	A	V	N	I	C	K	É	V	R	C	H	Y
A	A	Ž	E	I	R	T	I	N	O	P	D	M	Ý	R
T	N	A	P	A	N	O	K	N	O	O	V	A	V	É
Á	A	N	Z	Á	H	O	R	I	E	Ľ	Á	L	E	D
L	P	H	A	R	T	A	F	Á	L	A	M	É	Ľ	E
R	R	N	É	P	O	L	O	N	I	N	Y	K	K	E
O	V	Y	L	A	T	O	R	I	C	A	D	A	Á	C
H	O	R	N	Á	O	R	A	V	A	A	N	R	F	U
Y	H	U	L	É	K	S	J	A	N	U	D	P	A	S
V	Ý	C	H	O	D	N	É	K	A	R	P	A	T	Y
J	A	R	Ý	K	S	N	E	V	O	L	S	T	R	K
I	B	I	E	L	É	K	A	R	P	A	T	Y	A	E

POLANA, LATORICA, ŠTIAVNICKÉ VRCHY, VÝCHODNÉ KARPÁTY, PIENAP, MALÉ KARPÁTY, VYHORLÁT, HORNÁ ORAVA, TANAP, KYSUCE, MURÁNSKA PLANINA, MALÁ FATRA, NAPANT, SLOVENSKÝ RAJ, ZÁHORIE, POLONINY, PONITRIE, BIELE KARPATY, VEĽKÁ FATRA, DUNAJSKÉ LUHY

Riešenie:

„Všetky knihy zožltnú, ale kniha prírody má k _____ ,
_____ , _____ .“

/H. Ch. Andersen/

Malý testík na overenie vedomostí 😊

1.) Chránené rastliny je zakázané:

- a) poškodzovať, ničiť, predávať
- b) fotiť, zbierať, vyrezávať
- c) premiestňovať, polievať, kresliť

2.) Chránené živočíchy sú:

- a) kamzík, vlk, pes
- b) kamzík, syseľ, sova
- c) syseľ, lastovička, zajac

3.) Medzi chránené rastliny patria:

- a) lekno, púpava, fialka
- b) orgován, báza, poniklec
- c) poniklec, hlaváčik, plesnivec

4.) Tatranský národný park má skratku:

- a) PIENAP
- b) TANAP
- c) NAPANT

5.) Chránené rastliny a živočíchy sú zapísané v:

- a) červenej knihe
- b) zelenej knihe
- c) modrej knihe